

6. Gouguet J.-J. The French Exception / J.-J. Gouguet, D. Primault // Journal of Sports Economics. – 2006. – Vol. 7, No. 1. – P. 47-59.

7. Lago U. The Financial Crisis in European Football: An Introduction / U. Lago, R. Simmons, S. Szymanski // Journal of Sports Economics. – 2006. – Vol. 7, No. 1. – P. 3-12.

8. Morrow S. Scottish Football: It's a Funny Old Business / S. Morrow // Journal of Sports Economics. – 2006. – Vol. 7, No. 1. – P. 90-95.

9. Morrow S. The New Business of Football: A Study of Current and Aspirant Football Club Managers / S. Morrow, B. Howieson // Journal of Sport Management. – 2014. – Vol. 28, Iss. 5. – P. 515-528.

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ЗЕРНОВИРОБНИЦТВА В УКРАЇНІ

**МАТВІЙЧУК А.В., МАГІСТРАНТ*,
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА**

Ринок зернових є предметом дослідження багатьох видань світу, оскільки зерно є стратегічно важливим для світової економіки біржовим товаром, який впливає не тільки на економічний стан країн імпортерів та експортерів, але й слугує інструментом глобальної політики. Зерновиробнича галузь складає найважливішу роль в аграрному секторі України, яке забезпечуючи стабільне постачання населення продуктами харчування, а також сировиною для промислової переробки. Україна є однією з найбільших виробників зерна в Європі, збираючи щорік 35-40 млн. тонн.

За останні десять років країна перетворилась в найбільшого експортера зерна в регіоні. Виробництво, переробка й експорт зерна дають суттєві грошові надходження до бюджету 9-11% і є важливими секторами працевлаштування населення, а також мають суттєвий потенціал розвитку, пов'язаний передусім з наявністю багатих земельних ресурсів і достатньою кількістю кваліфікованої робочої сили. Однак, застаріла матеріально-технічна база, недостатнє ресурсне забезпечення сільськогосподарських підприємств все ще є проблемами, що гальмують повноцінний розвиток галузі. Саме раціональне використання матеріально-технічної бази та сталий

* Науковий керівник – Смігунова О.В., к.е.н., доцент

розвиток економічного потенціалу сільськогосподарського виробництва має безпосередній вплив на формування стійких конкурентних переваг підприємств, що в результаті забезпечить покращення конкурентної позиції та, відповідно, отримання ефекту [3].

Зерновий комплекс має велике значення як для України, так і для світової економіки в цілому.

Більша кількість країн-експортерів харчових продуктів, зокрема і Україна, стають економічно залежними від сільськогосподарського виробництва, що робить їх вразливими перед мінливими природними, погодними умовами, які впливають на обсяги виробництва. Україна, щорічно збільшує обсяги експорту продуктів харчування та стає одним з найвпливовіших гравців на світовому харчовому ринку, актуальною є також проблематика інтенсифікації сільськогосподарського виробництва, що потребує величезних інвестиційних вкладень. Зернові культури, є базовою складовою продовольчого забезпечення в багатьох країнах, на якому Україна є одним зі світових лідерів, маючи можливості подальшого збільшення вирощування зерна.

У світі домінують такі зернові культури, які забезпечують 3/4 світового виробництва зерна: пшениця й рис, які в основному йдуть безпосередньо в їжу, а також ячмінь та кукурудза, яка в основному використовується як корм для худоби.

Основні країни-покупці зернових українських культур – Єгипет, Туніс, Лівія, Ізраїль, Туреччина, Бангладеш.

Україна посідає значне місце на світовому ринку зернових, її частка в територіальній структурі світового експорту значно перевищує показники країн ЄС. У середньому частка України в експорті пшениці складає 32 %, в експорті ячменю – 45 %, і експорті кукурудзи – 48 %.

Згідно статистичних даних валовий збір зернових культур в Україні в 2017 році було завершено до листопада 2017 року. Загальний обсяг зібраного врожаю складає 62,3 млн. тонн. Зокрема, у 2017 році виробництво пшениці склало 26,6 млн. тонн, виробництво ячменю скоротилося на 11% і склало 8,4 млн. тонн. Цей спад відбувся, в основному, через зниження площ під ячменем на 13% за рахунок менш конкурентних цін, що спонукало фермерів до вибору інших культур [5].

Виробництво кукурудзи оцінюється в 25,5 млн. тонн, що на 9 % нижче рекорду 2016 року. Відсутність опадів протягом вегетаційного періоду призвела до 10-відсоткового зниження врожаю в порівнянні з попереднім роком. Крім того, надмірні опади під час збору врожаю негативно вплинули на якість зерна.

На думку аналітиків [1], експорт зерна в 2018 році впаде у порівнянні з рекордним показником минулого року. Це тому, що з'явилися нові вимоги до імпоротної пшениці, що підвищують вміст білка з 11,5 до 12,5 % для пшениці. Ці вимоги були введені Єгиптом, найбільшим покупцем української пшениці.

Проблемою для світової продовольчої безпеки є те, що культурами з високою врожайністю вже засіяна більшість площ у світі, за винятком Африки. Крім того, сільське господарство активно застосовує добрива й зрошення. У зв'язку із цим подальше зростання урожайності вкрай обмежене. Планеті необхідний більш високий рівень запасів зерна для забезпечення стабільних цін на харчові продукти, тому що недостача водних ресурсів, щорічне підвищення температури на планеті й збільшення кількості стихійних лих, при недостатності запасів зернових роблять продовольчі ціни та й взагалі обсяги виробництва зернових непередбачуваними.

Ми погоджуємося з В. Костроміною, що у реалізації цієї мети необхідно спиратися на поєднання стратегії та механізмів державного регулювання та ефективну інтеграцію суб'єктів господарювання в зерно продуктового під комплексі на основі соціального партнерства і соціальної відповідальності [4]. Також, слід погодитися з думкою авторів, що однією з головних проблем сучасного ринку зернових в Україні є домінування посередницьких схем реалізації зерна та неефективність збутових систем, які через маленькі обсяги зернопотоків не спроможні нейтралізувати цінову залежність аграріїв від трейдерів [2, 4]. Вважаємо, що застосування саме комплексного, системного підходу, заснованого на зваженому поєднанні всіх факторів, які формують на сьогодні успішність функціонування зернового комплексу аграрного сектору України, дозволить продовжити стрімкий розвиток України як провідного гравця на світовому ринку зернових.

На наше переконання, ключовою причиною низької ефективності зернової галузі на сучасному етапі розвитку ринкових відносин є застосування екстенсивних технологій вирощування

зернових культур. Їх збереження у ринкових умовах і консервація відносин, що існують між виробником і споживачем зерна будь-якого рівня загрожує катастрофою всьому сільському господарству. Єдиний вихід з цього стану, на нашу думку – впровадження і повноцінне використання інтенсивних технологій вирощування зернових культур як найбільш вибагливих культур в сівозмінах. За останні роки Україна міцно закріпилась серед числа найбільших виробників зерна в басейні Середземного моря та увійшла до п'ятірки світових експортерів зерна. Потребує також удосконалення структура посівних площ з обов'язковим врахуванням регіональних особливостей та нарощування ресурсного потенціалу зернового виробництва, що в комплексі забезпечить суттєве підвищення урожайності зернових культур і нарощування обсягів врожаїв для поповнення зернового балансу країни.

Література.

1. Виробництво та експорт зернових в Україні – прогнози ФАО [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://agreview.com/news/vyrobnyctvo-ta-eksport-zernovyh-v-ukrayini---prohnozy-fao>.

2. Богомолова К.С. Управління конкурентоспроможністю продукції аграрних підприємств рослинницького напрямку : автореф. дис. на здобуття наук.ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.04 – «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)» / О.В. Смігунова. — Харків, 2016. – 21 с.

3. Дудник О.В. Розвиток економічного потенціалу аграрних підприємств як складова управління їх конкурентоспроможністю [Електронний ресурс] / О.В. Дудник, О.В. Смігунова, В.Г. Краля // Інфраструктура ринку. – 2017 – № 6. – Режим доступу до ресурсу : <http://www.market-infr.od.ua/uk/6-2017><http://www.market-infr.od.ua/uk/6-2017>.

4. Костроміна В.О. Ефективність функціонування підприємств зернопродуктового під комплексу : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами»/Вікторія Олегівна Костроміна. – Херсон, 2011. – 20 с.

5. Стан посівів, виробництво та експорт зернових і продовольча безпека в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://agronews.ua/node/87165/>.